

Paradiset brændes af

Amazon-regnskoven er måske væk i år 2000

Af Torsten
Ringberg

Jordens sidste og urgamle paradis'er er ved at forsvinde. Regnskoven. Her hvor halvdelen af jordens arter findes kæmpes der nu hårdt mod den fuldstændig meningsløse ødelæggelse af økosystemer udviklet gennem millioner af år. Økosystemer der er så unikke og fint tunede at alt levende har en funktion og alt er i en konstant udvikling. Den største af disse regnskove, Amazon junglen, fældes nu med en hast der indenfor 30 år, måske allerede omkring år 2000, vil medføre en næsten fuldstændig udryddelse. Visse videnskabsfolk mener at der gennem hele Jordens eksistens har været flere hundrede millioner arter. Gamle arter dør, nye opstår. Dette er en del af evolutionen. Arternes antal har blandt andet været afhængig af de geologiske tidsaldre.

Omkring år 1940 skønnes det at der har været mindst 5 millioner arter. Gennem de sidste årtier skønnes det ligeledes at der er forsvundet over 1/2 million arter. Omkring år 2080 frygtes det at 1 1/2-2 millioner arter vil være udryddet. Arter der aldrig vil kunne genskabes på denne jord. Enorme arealer af regnskov er nu omdannet til kvægfarme og ørken. Det frygtes at nedbørsmonstret og fugtigheden i nær fremtid vil ændres så radikalt at dette i sig selv vil forstærke tilintetgørelsen af disse tropiske skove. Det varsles ligeledes at afbrændingen af regnskoven vil medføre en global ændring i de atmosfæriske forhold, hvilket blandt andet vil få vandstanden i verdenshavene til at sige.

Regnskoven har evolutionen frembragt et liv så diversificeret at forskerne kun har fået analyseret få procent af dette univers. Disse få procent indeholder kimen til nogle af vore vigtigste fødevarer og et genetisk materiale der indgår i omkring halvdelen af denne klodes udskrevet recept-medicin. Det må formodes at den biologiske evolution der har fundet sted i denne biosfære, genetisk har lagret eller er istand til at udvikle antistoffer mod alle af nutidens kendte former for virus, bakterier og sygdomme.

Stoffet til p-pillen, medicin mod kredsløbsforstyrrelser, vincristine og vinblastine mod leukæmi og Hodgkin's lidelsen, over 150 antistoffer mod kræft, alkaloider mod sclerose og Parkinsons lidelse, naturlige pesticider mod skadedyr, frugter og grøntsager som tomater, kartofler, ris, appelsiner, bananer, citroner, ananas, papaya, kakao, kaffe, the, kiwi, ris, soyabønner, hvide og det sidste nye et naturligt sødemiddel 300 gange mere koncentreret end sukker og uskadeligt for mennesket. Halvdelen af verdens fødevarerarter kommer fra regnskoven. Kun en brøkdæl er blevet benyttet og nye arter opdages til stadighed og ser kølemontrene i vestens supermarkeder. Ovenstående illustrerer kun at et fantastisk genetisk skattekammer, der hele tiden fornyes, står parat for hele menneskeheden, dersom de forstår at udnytte det rigtigt. Biosfæren i Amazondeltaet ødelægges fortsat på grund af sociale, politiske og makroøkonomiske fejltagelser.

5 procent af befolkningen i Brasilien ejer 80 procent af de næringsrige jorde. Disse fik påvirket regeringen til at sætte nogle 'sociale' udviklingsprogrammer i gang, idet de fattige begyndte at blive for stort et problem. Disse programmer gik i første omgang ud på at flytte de fattige landløse fra syd til Amazon i millionvis og give dem et stykke regnskov de kunne rydde i håbet om en bedre fremtid. Men regnskovens frodighed skyldes ikke en ekstrem næringsrig jord, tværtimod efter millioner af års evolution og tilpasning er alle næringsstoffer benyttet og omsat til en biomasse i konstant opbygning og nedbrydning. Over 80 procent af Amazonjunglen skønnes at bestå af ufrugtbar jord. Ordet 'jungle' kommer i øvrigt oprindeligt fra sanskrit hvor det betød ørken!

Efter at disse landløse har fået tildelt og ryddet regnskoven opdyrkes den med simple monokulturer. Efter nogle få år kan den ernæringsfattige jord ikke bære afgrøder. Derpå fortsættes rydningen længere inde i regnskoven. De efterladte jorde overtages af kvægfarmere (tilhørende de 5 procent af befolkningen), der med deres burger-kvæg sørger for en sidste udtømmning af næringsstofferne og efterlader det til erosion og ørkendannelse. Områder som disse vil aldrig kunne genetableres. At rydde regnskoven svarer til at tømme verdenshavene for vand og tro at der på sandbunden kan dyrkes afgrøder i den store stil. At den utrolige frodighed forsvinder med biomassen er først nu langsomt ved at gå op for politikere, for-

skere og befolkningen. Hvad der forsvinder af liv, arter og biomasser forsvinder for altid. Og det går hurtigt fordi mangfoldigheden er koncentreret på meget små arealer. Panama, der er på størrelse med Danmark, indeholder flere plantearter end hele Europa gør.

Politisk satses der på at udvikle Amazondeltaet til Brasiliens nye industristat. Efter de transamazoniske vejprojekter og de fattige landløses indtog er der nu skabt basis for minedrift, guldgraveri, kæmpe energi- og træfældningsprojekter og millionbyer dybt inde i hjertet af Amazonjunglen hvilket har forstærket naturødelæggelsen og skabt en forurening af kolossale dimensioner. Vold, kriminalitet, hensynsløshed overfor alt levende, dyr, natur, indianere, andre hvide, magtmissbrug og profitjagt er det håndgribelige resultat af et svagt og korrupt politisk og militært styre i flere af de sydamerikanske lande. Nogle enkelte stater har formået at afskærme naturreservater effektivt ved patruljering og oprettelse af deciderede vildtstationer. 4 procent af regnskoven globalt er nu afsat til reservat. En del af disse procenter eksisterer dog kun på papiret og er ofte indtaget af de landløse eller udnyttet af tømmerskibe, mineselskaber eller olie-konglomerater. Visse forskere mener at der skal afsættes minimum 20 procent af de tilbageværende naturressourcer for blot at bevare et rimeligt udsnit af den biologiske mangfoldighed.

I følge Brundtland-rapporten er der stadig en alvorlig tendens til at opfatte problemet med ødelæggelsen af økologien og arternes udryddelse som et videnskabeligt fænomen og ikke som en afgørende faktor for vor fortsatte eksistens. Men for ikke at sætte hele vor fremtidige udvikling på et behov for global tænkning, planlægning og indsats. For der findes alternative måder at anskueliggøre fremtiden på hvis vi ellers kan acceptere at vor velstand afhænger af hele verdens ressourcer og ligelige fordeling af disse og at den globale velstand er andet end økonomisk vækst i nogle udvalgte lande. Et af de alternative foreslag kommer osse fra Brundtland-

rapporten. I 1985 brugte verden godt 900 milliarder dollars til militære formål! 5 promille (1/2 %) af dette beløb kunne have bidraget til genetablering af ørkenområder, langsigtet økonomisk/økologisk udvikling af økosystemerne i regnskove, accept og respekt af indianskulturene, formindskelse af dødeligheden ved kraftig sundhedsmæssig forbedring af drikkevandet, forbedring af uddannelsesmulighederne og motivering til brug af svangerskabsforebyggende midler og familieplanlægning (om 30 år vil vi med en fortsat vækst være 8-10 milliarder mennesker hvoraf 80 procent vil leve i den 3. verden). For blot en halv procent af de beløb der årligt benyttes til våben,

magtanvendelse, ødelæggelse og frygt kunne vi hjælpe til at sikre en verden der var værd at leve i for de næste generationer af menneskeslægten.

HVIS de ansvarlige politikere og industrimagnater ikke havde haft disse uendelige kortsigtede og snævre tankerækker og hvis hele befolkningsgrupper kunne forstå at penge og forbrug ikke er et mål, men et middel til at alle kan få en alsidig tilværelse og en frihed til at leve og opleve en klode med rigdom på liv og mangfoldighed — ja, så ville tanken om et paradys hinsides næppe nogensinde være blevet skabt. Et paradys der har eksisteret i millioner af år på jorden og som vi nu paradoksal nok har utrolig travlt med at ødelægge. Men der er et lille håb endnu!

En markant miljøbevidsthed er gennem de sidste par år opstået i store dele af verden. Verdensbanken og IDB har nu prioriteret økologien i top, Brundtland-rapporten (Vores fælles fremtid) har internationalt banet vejen for på højeste politiske plan at bevare denne jordklodes begrænsede ressourcer, ved en aktiv global politisk, økonomisk/økologisk og social indsats. Visse regeringer i Sydamerika er begyndt at prioritere miljøet på linje med deres økonomiske udvikling.

Regnskoven hører til Jordens ældste økosystemer. De kan have eksisteret i op mod 70 millioner år, fordi de aldrig har haft istider. I regnskoven gror og lever omkring halvdelen af alle planter og dyr på Jorden. Regnskoven er Jordens største gen-bank. Men deres økosystemer er komplicerede, og derfor meget sårbare overfor ydre påvirkninger.

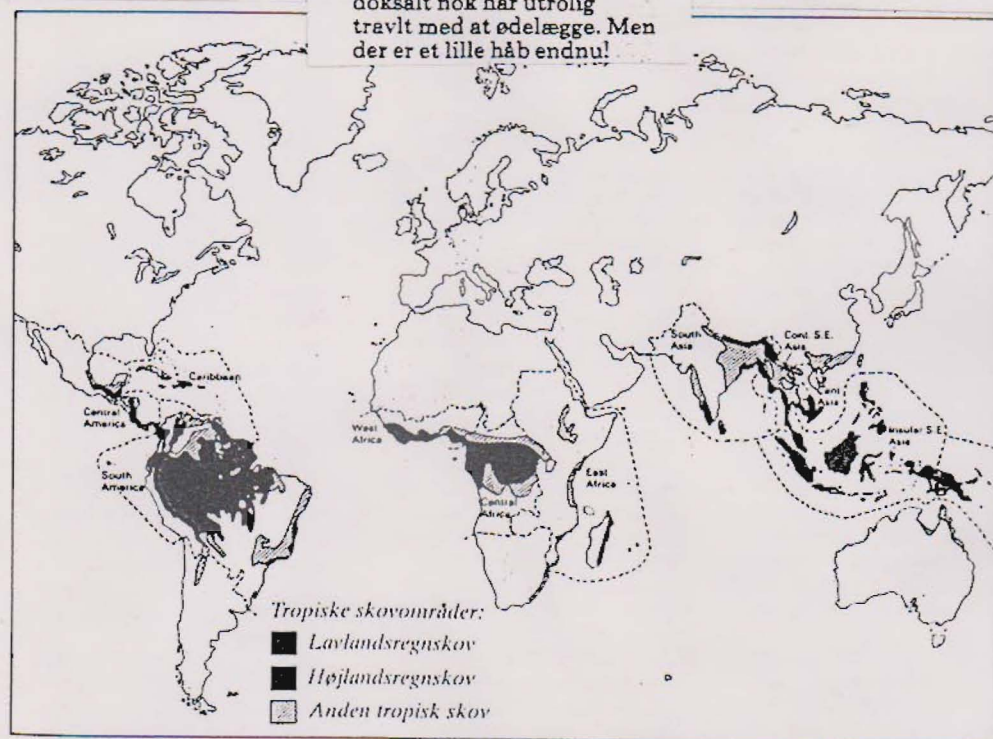

Fig. 2.23. Den regionale fordeling af tropiske regnskovsområder før og nu

Region	Største udbredelse af regnskoven	Regnskovens nuværende udbredelse	Tilbagegang	Tilbagegang i pct. af største udbredelse
		millioner ha		
Ostafrika	25	7	18	72.0
Centralafrika	269	149	120	44.6
Vestafrika	68	19	49	72.0
Afrika, ialt	362	175	187	51.6
Sydamerika	750	472	278	37.1
Mellemamerika	53	34	19	35.8
Latinamerika, ialt	803	506	297	37.0
Stillehavsområde	48	36	12	25.0
Sydostasien	302	187	115	38.1
Sydasien	85	31	54	63.5
Asien, ialt	435	254	181	41.6
Verden, ialt	1600	935	665	41.6

(Kilde: The Ecologist, nr. 1/2 1980)